

Suomen Pankin kirjasto

0000091143 IVA5a Kirjasto: alaholvi
SUOMEN PANKKI D
Keskinäisen taloudellisen avun neuvoston pysyvät k
Suomen pankin taloustieteellisen tutkimuslaitoksen julk
8 1965

KESKINÄISEN TALOUDELLISEN AVUN NEUVOSTON
PYSYVÄT KOMISSIOT TYÖNJAON TOTEUTTAJINA
Erkki Pihkala

Suomen Pankin taloustieteellinen
tutkimuslaitos
Sarja D:8 Monistettuja tutkimuksia
Maaliskuu 1965

Suomen Pankin taloustieteellisen tutkimuslaitoksen julkaisuja
Sarja:D. Monistettuja tutkimuksia

1. PERTTI KUKKONEN On the Measurement of Seasonal Variations.
1963. 11 sivua.
2. The Index Clause System in the Finnish Money and Capital
Markets. 1964. 15 sivua.
3. J.J. PAUNIO Adjustment of Prices to Wages. 1964. 15 sivua.
4. HEIKKI VALVANNE and JAAKKO LASSILA The Taxation of Business
Enterprises and the Development of Financial Markets
in Finland. 1965. 26 sivua.
5. MARKKU PUNTILA Likvidien varojen kysyntä ja yleisön likvidi-
teetin kehitys Suomessa vuosina 1948 - 1962. 1965.
110 sivua.
6. J.J. PAUNIO Taloudellinen kasvu ja suhdannevaihtelut dynaami-
sen makrotarkastelun valossa. 1965. 117 sivua.
7. AHTI MOLANDER Kokonaistaloudelliseen hinta- ja palkkatasoon
vaikuttavat tekijät Suomessa vuosina 1949 - 1962. 1965.
159 sivua.
8. ERKKI PIHKALA Keskinäisen taloudellisen avun neuvoston pysy-
vät komissiot työnjaon toteuttajina. 1965. 35 sivua.

Sisällys

sivu

1. Johdanto	1
2. Kone rakennus	2
3. Raudan metallurgia	6
4. Yhteistyö polttoaineiden tuotannossa	10
5. Öljy- ja kaasuteollisuus	12
6. Yhteistyö sähkön tuotannossa ja jakelussa	15
7. Kemian teollisuus	18
8. Kulutustavara- ja elintarviketeollisuus	20
9. Maatalous	23
10. Yhteistyö liikenteessä	25
11. Ulkomaankauppa	29
12. Yhteistyö tilastotieteen alalla	31
13. Yhteistyö muissa komissioissa	33
Loppulause	35

1. Johdanto

Laadittaessa selvitystä Keskinäisen taloudellisen avun neuvoston eli SEVin kehityksestä ja organisaatiosta kertyi tutkimustyön yhteydessä runsaasti sellaista, etenkin pysyviä komissioita koskevaa aineistoa, jota ei katsottu aiheelliseksi julkaista alkuperäisen artikkelin yhteydessä.¹ Vaikka käsillä oleva tutkimus liittyykin suoranaisesti jatkona alkuperäiseen artikkeliin, on molemmat artikkelit pyritty laatimaan niin, että niitä voidaan pitää toisistaan riippumattomina.

Mainittuun artikkeliin viitaten voidaan SEVin pysyvien komissioiden perustamisesta ja toiminnasta todeta seuraavaa.

Jälleenrakentaessaan ja kehittäessään toisen maailmansodan jälkeen kansallisia teollisuuksiaan useat sosialistimaat joutuivat toteamaan, etteivät niiden omat voima- ja raaka-ainevarat olleet riittävät ja että raaka-aineiden tuontitarve kävi jatkuvasti yhä suuremmaksi. Tämä johtui osittain myös siitä, että kaikki sosialistimaat pyrkivät - ennen kaikkea raskaassa teollisuudessa - kehittämään yhtä lailla kaikkia teollisuudenhaaroja. Ongelmien ratkaisemiseksi SEVin jäsenmaat päättivät siirtyä kansainväliseen erikoistumiseen tuotannossaan sekä ryhtyä kehittämään kansantalouksiaan keskinäisen taloudellisen yhteistyön avulla. Raaka-aineiden hyväksikäyttöön liittyvien tuotanto-ohjelmien laatimiseksi päätettiin vuonna 1956 perustaa teollisuusaloittaiset erikoiskomissiot. SEVin jäsenmaiden sovittua sittemmin perspektiivisuunnitelmien koordinoinnista on mukaan liitetty komissioita, joiden olemassaolo on osoittautunut tarpeelliseksi taloudellisen yhteistyön käytännölliseksi toteuttamiseksi.

---

1. ERKKI PIHKALA Keskinäisen taloudellisen avun neuvosto. Taloudellisia Selvityksiä 1964, Suomen Pankin Taloustieteellisen tutkimuslaitoksen julkaisuja, Sarja A:27. Artikkelissa on tarkasteltu SEVin kehitystä sen perustamisvuodesta 1949 lähtien vuoteen 1964 saakka, sen organisaatiossa tapahtuneita muutoksia sekä niitä periaatteita, joille jäsenmaiden kesken tapahtuva yhteistyö perustuu.

SEVin maiden työnjakoa on jatkuvasti lisätty ja syvennetty pysyvien komissioiden antamien suositusten pohjalla. Komissioiden toiminta on myös kohonnut suositusten antamisesta järjestyksen ylimmälle elimelle - se on edustajien kokoukselle - niiden itsensä tekemien päätösten ja koordinoitisuunnitelmien omatoimisen toteuttamisen asteelle. Komissioiden työn koordinoijana sekä toimeenpanevana keskussuunnitteluelimenä on vuodesta 1962 lähtien toiminut SEVin toimeenpaneva komitea IKSEV.

Useiden komissioiden työ on vasta alkuvaiheissaan tai ensimmäiset karkeat suositukset erikoistumisesta tuotannossa ja yhteistyöstä on vasta ehditty antaa. Eräiden komissioiden työn tuloksista voidaan kuitenkin päätellä, että SEVin puitteissa suoritettava eräissä tapauksissa varsin yksityiskohtainen yhteistyö ja työnjako lyövät selvän leimansa jäsenmaiden tuotannon rakenteeseen sekä niiden käymän ulkomaankaupan tavaravalikoimaan.

2. Konerakennus

Konerakennuksella on keskeisin merkitys sosialistimaiden välisessä työnjaossa ja siksi sen kehittämiseen on kiinnitetty suurta huomiota. Konerakennus onkin kehittynyt SEVin maissa nopeasti.

Taulukko 1. Teollisuustuotannon ja konerakennuksen kasvu, konerakennuksen osuus teollisuustuotannosta sekä koneiden osuus viennistä SEVin maissa vuosina 1950-1960

	Kasvuindeksi v.1950-1960, 1950=100		Koneraken- nuksen keskimäär. vuotuinen kasvu v. 1955-1960, %	Koneraken- nuksen o- suus koko teollisuus- tuotannosta v. 1960, %	Koneiden o- suus koko viennistä, %	
Teollisu- uus	Kone- rakennus				1950	1960
Bulgaria	397	717	24.6	12.5	0.0	13.6
Unkari	265	345	10.9	26.0	23.0	38.0
"DDR" ¹	292	399	12.7	33.3	..	48.4
Puola	338	743	16.0	22.2	7.8	28.0
Romania	340	585	15.8	24.0	4.2	17.0
Tšekkoslovakia	282	457	14.1	32.4	26.4	25.1
Neuvostoliitto	..	..	14.4	..	11.8	20.5

Lähde: LADISLAV SHMID Mezhdunarodnaia spetsializatsiia v mashinostroenii sotsialisticheskikh stran, Planovoe Hoziastvo N:o 8/1962 s. 32.

1. "DDR", tarkoittaa tässä Saksan Demokraattista Tasavaltaa.

SEVin maiden konerakennuksen laajeneminen on kulkenut käsi kädessä ulkomaankaupan laajenemisen kanssa. Kauppasuhteiden lujittuminen on myös tehnyt mahdolliseksi keskinäisen avunannon tuotantolaitosten suunnittelussa.

SEVin maiden seitsemännessä kokouksessa Berliinissä vuonna 1956 sovittiin ensimmäistä kertaa niistä peruslinjoista, joiden mukaisesti erikoistuminen tapahtuu.¹ Erikoistumissuosituksissa kiinnitettiin huomiota ennen kaikkea niiden konelajien tuotantoon, joilla on merkitystä raaka-ainelähteiden käytön tehostamisessa. Erikoistumisen avulla pyrittiin myös tuotantohjelmien järkipäisempään toteuttamiseen. Samalla valmistettävien koneiden ja laitteiden tyyppivalikoimaa on supistettu. Niinpä esim. sokeritehtaiden laitteiden lukumäärä laski 32:sta 17:ään, säilyketeollisuuden 108:sta 71:een ja maitoteollisuuden 297:stä 52 tyyppiin. Toisaalta eräiden nopeasti kehittyvien teollisuushaarojen nimikkeistöä on lisätty.

Berliinin kokousta seurasi valmisteleva vaihe, jolloin sovittiin siitä, mitä kukin maa tuottaa. Tiran kokouksessa v. 1959 annettiin seuraavanlainen erikoistumishjelma tuoteryhmittäin ja maittain.²

Öljyn nostossa ja jalostuksessa tarvittavat laitteet: Neuvostoliitto, Romania

Kaivoslaitteet: Neuvostoliitto, Tšekkoslovakia, Puola

Brikettitehtaiden laitteet: "DDR"

Kemian teollisuuden laitteet: "DDR", Tšekkoslovakia

Dieselmoottorit: "DDR", Tšekkoslovakia, Unkari

Sähkämoottorit: "DDR", Bulgaria, Romania, Tšekkoslovakia

Kevyen teollisuuden laitteet: "DDR", Tšekkoslovakia, Unkari, Puola

Kirjapainoalan koneet ja laitteet: Neuvostoliitto, "DDR"

Säilyketeollisuuden koneet ja laitteet: Unkari, Tšekkoslovakia

Laivanrakennus: Neuvostoliitto, Puola (15-20 000 brt valtamerialukset)

Jokialukset: Unkari, Tšekkoslovakia

Liikkuva rautatiekalusto: "DDR", Puola, Unkari, Tšekkoslovakia

Kuorma-autot: Neuvostoliitto, "DDR", Tšekkoslovakia, Unkari

---

1. ERKKI PIHKALA ma. Taloudellisia Selvityksiä 1964, s. 42.

2. Handbuch des österreichischen Osthandels s. 150-151 ja V. MOISHENKO Dolgorochnie soglasheniia i trgovlia sotsialisticheskikh stran, Vneshniaia Torgovlia N:o 8/1962 s. 3-7.

Henkilöautot: Neuvostoliitto, Tšekkoslovakia, Puola, "DDR"
Linja-autot: Unkari, Tšekkoslovakia
Moottoripyörät: Tšekkoslovakia (päätuottaja), Neuvostoliitto, "DDR", Puola, Unkari
Viljankorjuukoneet: Neuvostoliitto, Unkari
Traktorit: Tšekkoslovakia, Neuvostoliitto, Unkari, "DDR", Romania (tyyppivalikoimaa pienennetään)
Metalleja jalostavat koneistot: Puola, Neuvostoliitto, Tšekkoslovakia
Moottoriveturit: Unkari (600-800 hv), "DDR" (900-1 100 hv), Neuvostoliitto (yli 4 000 hv)
Sähköveturit: "DDR", Tšekkoslovakia (kaasuturbiinilla toimivat)
Sokeritehtaiden koneistot: Puola, "DDR"
Hiomakoneet: "DDR"
Matematiikkakoneet: "DDR"
Muuntajat: Bulgaria
Viestityslaitteet: Bulgaria, Unkari
Maatalouskoneet: Neuvostoliitto, Unkari, Bulgaria, Tšekkoslovakia
Monimutkaiset työstökoneet: Tšekkoslovakia, "DDR", Neuvostoliitto, Unkari
Työkalukoneiden perustyyppit: Tšekkoslovakia, "DDR", Neuvostoliitto, Unkari
Täydelliset tehdaslaitokset: Neuvostoliitto, Tšekkoslovakia, "DDR", Puola
Hienomekaanis-optiset tuotteet: "DDR", Neuvostoliitto, Unkari
Tekstiilikoneet, kenkäteollisuuden koneet: Tšekkoslovakia
Erikoiskulkuneuvot: Tšekkoslovakia, Unkari
Raskas konerakennus: Tšekkoslovakia, Neuvostoliitto, Puola
Mittaus-, ohjaus- ja säätelylaitteet: "DDR"
Automaattiset puhelinlaitteet: Bulgaria
Akkumulaattorit: Bulgaria

SEVin konerakennuksen pysyvän komission kokouksissa on kerta kerralta sovittu yhä hienojakoisemmasta työnjaosta maiden välillä. Erikoisaloja varten on perustettu pysyviä alakomiteoita. Tällainen alakomitea on perustettu esim. kuulalaakereita varten. Siitä, miten pitkälle sopimuksissa erikoistumisessa on menty, mainittakoon, että puolalaiset tehtaot erikoistuvat 21 konemalliin kaikkiaan 61 erilaisesta rakennus- ja tienrakennuskoneesta. Edelleen Puola tuottaa 26 erilaista tekstiilikonetta 106:sta eri tyyppistä.¹

Maiden välistä erikoistumista lisäävät vielä eri jäsenmaiden välillä tehdyt erikoissopimukset spesialisoitumisesta. Niinpä

---

1. Cooperation of Engineering Industries of the CMEA countries, Polish Economic Survey N:o 8/1963 s. 5.

esim. Itä-Saksan ja Puolan on kummankin määrä esiintyä moottoripyörien tuottajana. Näiden maiden kesken on nyt sovittu, että Puola erikoistuu sylinteritilavuudeltaan 175 cm^3 :n moottoripyörien ja skoottereiden tuotantoon. Saksan Demokraattinen Tasavalta puolestaan tuottaa moottoripyöriä, joiden sylinteritilavuus on $125-150$ ja $250-300 \text{ cm}^3$. Mopedien tuotannossa Puola tuottaa yksinkertaisia malleja ja Saksan Demokraattinen Tasavalta vaativampia tyyppejä. Maiden välinen yhteistyö konerakennuksessa saattaa olla hyvin kiinteää ja kummankin maan tuotanto on riippuvainen toisen maan toimituksista. Niinpä esim. puolalaisen "Syrena"-henkilöauton vaihteistot ja moottorit toimitetaan Saksan Demokraattisesta Tasavallasta.¹

Alusten tuotannossa Saksan Demokraattinen Tasavalta tuottaa kuivalastilaivoja aina $11\ 000$ tonniin asti, merimatkustajaluksia, $800-1\ 000 \text{ m}^3$:n meriruoppaajia sekä kalastusaluksia. Traktoreiden, vetureiden ja muun rautatiekaluston tuotannossa on myös tarkkaan sovittu maiden välisestä työnjaosta.²

Valtioiden välisen työnjaon tehostamiseksi on konerakennuksessa ollut tarpeen luoda yhtenäinen tuotantotase ja kulutustase, joissa on otettu huomioon SEVin kaikkien jäsenmaiden perustarpeet. SEVin maissa on nopeasti kehittyvä kemian teollisuus vaatinut keksimään mm. uusia kemian teollisuuden laitteita. Osa alan tarvitsemista laitteista on sellaisia, että niitä ei kannata kuljettaa maasta toiseen. Lisäksi näitä laitteita tarvitaan myös muilla aloilla. Tällaisia tuotteita ovat esim. erilaiset putket, säiliöt, pylvääät jne. Näitä jokainen maa tuottaa omien tarpeittensa mukaan.

Vuonna 1962 alan pysyvä komissio antoi SEVin keskuselimelle muistion "Kansainvälisen erikoistumisen ja tuotantoyhteistyön

---

1. Cooperation of Automotive Industries of Poland and the G.D.R., Polish Economic Survey N:o 11/1963 s. 9.

2. V. MOISHENKO Dolgorochnie soglasheniia i torgovlia sotsialisticheskikh stran, Vneshniaia Torgovlia N:o 8/1962 s. 7.

periaatteet SEVin maiden konerakennuksessa".¹ Perspektiivisuunnitelmiin liittyvät konerakennusohjelmat ratkaisevat mm. seuraavat perusongelmat:

ne turvaavat konerakennuksen kehityksen niissä maissa, jotka ovat jääneet jälkeen,
ne luovat teknillisen kehityksen perusedellytykset eri konerakennusaloilla sekä pohjaa tieteellisen tutkimustyön ja suunnitelmien laatimistyön koordinoimiselle,
ne tekevät mahdolliseksi huomattavien tuotantolaitosten rakennustyön koordinoinnin ja johtavat samalla käytettävissä olevien pääomavarojen tarkoituksenmukaiseen käyttöön,
ne määrittelevät maiden välisen specialisoitumisen ja yhteistoiminnan pääsuuntaviivat sekä maan tuotantovoimien kehityksen ja taloudellisen hyväksikäytön.²

3. Raudan metallurgia

Sosialistimaat ovat saavuttaneet sodanjälkeisinä vuosina merkittäviä tuloksia myös raudan metallurgian kehittämisessä. Vuonna 1961 oli teräksen tuotanto niissä sotaa edeltäneeseen aikaan verrattuna seuraava:

Neuvostoliitto	3.8-kertainen	Unkari	3.2-kertainen
Puola	4.9 - " -	"DDR"	2.8 - " -
Tšekkoslovakia	3.1 - " -	Romania	7.5 - " -

Bulgariassa ei tuotettu lainkaan terästä ennen sotaa.³

Sosialistimaiden yhteistyötä rautateollisuuden alalla johtaa SEVin pysyvä raudan metallurgian komissio. Komissio toimii kiinteässä yhteistyössä etenkin hiiliteollisuus- ja konerakennuskomissioiden kanssa. Niinpä on ryhdytty toimenpiteisiin SEVin pienten maiden koksen saannin turvaamiseksi. Jäsenmaiden välinen yhteistoiminta metallurgiassa hoidetaan pysyvien bilateraalisten

---

1. A. ALEKSANDROV V postoiannyh komissiah SEV, Vneshniaia Torgovlia N:o 6/1963 s. 18.

2. LADISLAV SHMID ma. Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 38-39.

3. S. PLAKSIN Sotrudnichestvo sotsialisticheskikh stran v chernoi metallurgii, Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 39-44.

erikoiskomissioiden avulla. Niinpä esim. pysyvä puolalais-tšekkoslovakialainen yhteistyökomissio on ryhtynyt toimenpiteisiin toteuttaakseen Puolan ja Tšekkoslovakian välisen erikoistumisen valssaus tuotteiden tuotannossa, koksitaloudessa jne. Puola ja Saksan Demokraattinen Tasavalta ovat mm. luopuneet eräiden valssaus tuotteiden valmistuksesta toistensa hyväksi.

Vuoteen 1980 asti laadituissa perspektiivisuunnitelmissa oletetaan raudan metallurgian laajenevan voimakkaasti. Suunnitelmien mukaan Neuvostoliitossa tuotetaan vuonna 1980 noin 250 milj. tonnia terästä vuosittain. Puolassa odotetaan tällöin tuotettavan terästä 24 milj. tonnia ja valuterästä 18 milj. tonnia. Romania tuottanee vuonna 1970 terästä 7.5 milj. tonnia.¹

Sosialistimaiden taloudellinen ja teknillinen yhteistyö on perusedellytyksenä raudan metallurgian kehittymiselle näissä maissa. Useimmilla Euroopan sosialistimailla ei näet ole riittävästi rautamalmia ja hiiltä rautateollisuuden tarpeisiin, vaan ne joutuvat tyydyttämään raaka-ainetarpeestaan 75-80 % tuonnilla.² Suurin osa tarvittavasta raaka-aineesta ostetaan Neuvostoliitosta. Niinpä v. 1955-1961 Neuvostoliitto on toimittanut 70 milj. tonnia rautamalmia muihin SEVin jäsenmaihin ja edelleen viisivuotiskautena 1961-1965 toimitetaan 100 milj. tonnia rautamalmia. Tästä määrästä Puolan metallurgiset tehtaot saavat 36 milj. tonnia, Tšekkoslovakian 38 milj. tonnia sekä Saksan Demokraattisen Tasavallan tehtaot 10 milj. tonnia. Lähi-vuosina alkaa rautamalmin vienti Neuvostoliitosta myös Romaniaan ja Unkariin. Nykyään lähes kaikki SEVin maat tuovat ja vievät valssattua terästä. Tärkeimmät ostajamaat ovat Itä-Saksa, Bulgaria, Romania ja Unkari. Päätuottajamaita ovat Neuvostoliitto, Puola ja Tšekkoslovakia. Neuvostoliitto on käytännöllisesti

---

1. S. PLAKSIN Sotrudnichestvo sotsialisticheskikh stran v chernoi metallurgii, Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 39-44.

2. N. VOLKOV, A. NETRUSOV Strukturnie izmenenie v ekonomike stran narodnoi demokratii, Mirovaia ekonomika i mezhdunarodnie otnosheniia N:o 9/1962 s. 11-15.

katsoen ainoa valurautaa vievä maa sosialistisilla markkinoilla. Pienten sosialistimaiden rautametallien tarvetta ei täysin peitetä malmin tuonnilla Neuvostoliitosta, vaan malmin lisäksi on sieltä tuotava myös valu- ja valssirautaa.¹

Ratkaistaessa raudan metallurgiaan liittyviä ongelmia ne sosialistimaat, joilla ei ole riittävästi metallurgisen teollisuuden vaatimia raaka-aineita, auttavat taloudellisesti muita maita kehittämään raaka-ainevarojaan. Siten esim. Tšekkoslovakia antaa Neuvostoliitolle luottoa Kirovin laakiolla olevien kaivosten rakentamiseksi. Luoton takaisinmaksu tapahtuu toimittamalla rautamalmin Tšekkoslovakian tehtaille. Teknillisen avun puitteissa on vaihdettu myös mm. teknillisiä asiakirjoja. Kaikki maat ovat ottaneet käyttöönsä mm. happikaasumenetelmän sekä radioaktiivisten isotooppien käytön metallurgisten tuotteiden kontrollissa. Eräs tieteellis-teknillisen yhteistyön muoto on työläiskomennuskuntien ja insinööri-teknillisten valtuuskuntien lähettäminen kehittämään muiden sosialistimaiden metallurgian alan yrityksiä.

Raudan metallurgisen teollisuuden kehittyminen SEVin maissa kuvastuu siinä, että rautamalmin vienti Neuvostoliitosta kasvoi 3 kertaa nopeammin kuin valuraudan vienti. Kuitenkaan eivät eräät maat (Saksan Demokraattinen Tasavalta ja Unkari) enää rakenna masuuneja, vaan raudan metallurgiaa kehitetään uudistamalla valurautaa jalostavia tehtaita. Tarvittava valurauta tuodaan muista sosialistimaista.

SEVin kymmenennen kokouksen antamien valssiraudan tuotantosuunnitelmien toteuttaminen aiheutti v. 1958-1961 33 prosentin kasvun SEVin maiden valssiraudan tuotannossa ja 40 % putkien tuotannossa. Komission antamien suoritusten mukaan tuottaa Unkari teräslevyjä, ja Saksan Demokraattinen Tasavalta erikoisteräslevyjä. Puola taas tuottaa sekä kuuma- että kylmäilmavalssirautaa sekä hitsattuja ja saumattomia putkia. Myös Romania

---

1. O. BOGOMOLOV, JU. PEKSHEV Printsipi i perspektivy mezhdunarodnogo sotsialisticheskogo razdelenia truda i sotrudnichestva, Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1963 s. 23.

erikoistuu saumattomiin putkiin.¹ Alan pysyvä komissio on tutkinut myös alan peruspääomasijoitusten koordinointia vuosille 1964-1965. Raudan metallurgian tuotannon koordinoiminen suoritetaan periaatteessa vaiheittain seuraavalla tavalla, mikä kuvaa myös sitä menettelytapaa, jota eri alojen koordinoinnissa sovelletaan.

Ensimmäisessä vaiheessa on määrättävä eri tuotelajien kysynnän kehittyminen, yhtenäistettävä teknilliset normit ja sopimukset ja laadittava yhteenveto määrättyjen rauta- ja teräslajien tuotannosta sekä määrätä tämän perusteella tuotannon kokonaisuohjelma.

Toisessa vaiheessa on koordinoitava pääomasijoitukset sekä siirryttävä kokonaistuotanto-ohjelmien toteuttamiseen, mikä tapahtuu sekin vaiheittain; yksinkertaisista tuotteista siirrytään yhä monimutkaisempiin tuotteisiin.

Kolmannessa vaiheessa alkaa kokonaisuohjelman toteuttaminen, jossa pääomasuunnitelmat ja juoksevat suunnitelmat ovat koordinoituneet keskenään sekä alakohtainen erikoistuminen on loppuun suoritettu.²

SEVin jäsenmaiden terästeollisuuden erikoistumista varten ja jäsenmaiden terästeollisuuksien yhteistyöelimeksi perustettu INTERMETALL aloitti toimintansa vuoden 1965 alussa kotipaikkanaan Budapest. Mainittakoon, että tämä on ensimmäinen Itä-Euroopan maiden välinen yhteistoimintajärjestö, jossa enemmistön päätökset sitovat kaikkia jäsenmaita.³ Järjestön toiminta lähivuosina osoittaa, missä määrin se muistuttaa EEC-maiden vastaavia järjestelyjä.

---

1. A. ALEKSANDROV V postoiannyh komissiah SEV, Vneshniaia Torgovlia N:o 6/1963 s. 17.

2. E. GVIAZDZINSKI Nekotora voprosi spetsializatsii v chernoi metallurgii, Planovoe Hoziaistvo N:o 4/1964 s. 51.

3. Alkuperäiset perustajamaat olivat Tšekkoslovakia, Unkari ja Puola. Myöhemmin ovat mukaan liittyneet Neuvostoliitto, Itä-Saksa ja Bulgaria. Romania ei ole INTERMETALLin jäsen.

4. Yhteistyö polttoaineiden tuotannossa

Sosialistimaiden polttoaineiden tarpeen suuri kasvu joh-
tuu lähinnä teollisuustuotannon voimakkaasta laajenemisesta.
Yhteisten perspektiivisuunnitelmien koordinoinnissa onkin usein
kiinnitetty korostettua huomiota raaka- ja polttoaineiden sekä
sähkön saannin turvaamiseen.¹

Taulukko 2. SEVin maiden arvioitujen polttoainereservien pro-
senttinen jakautuminen maittain v. 1962, lukuun ottamatta
Neuvostoliittoa

Maa	Hiili	Öljy	Kaasu
Albania	-	1.0	-
Bulgaria	0.3	0.8	-
Unkari	0.7	14.0	8.2
"DDR"	5.7	-	-
Puola	86.9	1.0	2.0
Romania	0.5	83.0	86.0
Tšekkoslovakia	5.9	0.3	3.7
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	100.0	100.0	100.0

Lähde: P. KULIGIN Osnovy razdelenie truda i sotrudnichestvo
stran chlenov SEV v toplivnoi promyshlennosti, Ekonomicheskie
Nauki N:o 3/1963 s. 72.

Hiiliesiintymät vastaavat 95 % näiden maiden kaikista
energialähteistä. Taulukosta 2 ilmenee, että polttoainereser-
vien jakautuminen on hyvin epätasaista. Tämä koskee ennen kaikkea
kivihiiltä, josta lähes kaikki on Puolan hallussa. Saksan Demo-
kraattisen Tasavallan hiiliesiintymät ovat näet etupäässä rusko-
hiiltä. Öljy- ja kaasuvarat taas sijaitsevat lähes yksinomaan
Romaniassa. Neuvostoliiton hiilivarat on arvioitu 27-kertai-
siksi, öljyvarat 40-kertaisiksi ja kaasuvarat 7-kertaisiksi
muiden SEVin maiden polttoainevaroihin verrattuna. SEVin maiden
polttoainetalouden kannalta ovat merkityksellisimmät Donin
laakion kivihiiliesiintymät.

Mikäli kaikki polttoaineet muunnetaan samanarvoisiksi
(7 000 kcal), niin Neuvostoliiton osalle tulee 69 %, Puolan

---

1. TADEUSH MUSHKET Sotrudnichestvo v oblasti toplivnoi
promyshlennosti, Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 45-46.

11 %, Saksan Demokraattisen Tasavallan 7.6 %, Tšekkoslovakian 6.1 %, Romanian 3.4 % ja Unkarin osalle 1.5 % polttoaineiden kokonaistuotannosta v. 1961. Neuvostoliittoa lukuun ottamatta ei millään SEVin maalla ole kaikkia polttoainevaroja riittävästi. Näin ollen on Euroopan sosialistimaiden polttoainetarve tyydytettävissä vain pitkälle menevän työnjaon avulla. Niinpä esim. Tšekkoslovakia toimittaa muille maille koksishiiltä sekä koksia ja saa niiltä tilalle sähköntuotantoon soveltuvaa hiiltä.

SEVin maiden tarvitsemat hiilimäärät lisääntyvät jatkuvasti, vaikka hiilen suhteellinen osuus SEVin maiden polttoainetaseessa suunnitelmien mukaan laskeekin. Energian tuottaminen hiilellä ei näet ole edullisinta. Neuvostoliitossa on todettu, että 7 000 kcal tuottaminen (v. 1961) hiilellä maksaa 8.0, öljyllä 2.7 ja kaasulla 0.6 ruplaa. Sosialistimaissa onkin hiilen käyttö polttoaineena kytkeytynyt lähinnä metallurgisen ja kemian teollisuuden kehittymiseen.

Sosialistimaat työskentelevät polttoaineen saannin turvaamiseksi, kuten muillakin aloilla, lähinnä bilateraalaisella tasolla. Maat, joilla ei ole riittävästi hiiltä, myöntävät luottoa muille maille. Esim. Tšekkoslovakia on myöntänyt Puolalle luottoa 25 milj. ruplaa Ylä-Schleesian kaivosten kehittämiseksi. Puola maksaa luoton takaisin vuoteen 1970 mennessä hiilitoimituksina. Saksan Demokraattinen Tasavalta ja Puola taas ovat yhteistyössä Puolan alueella olevien ruskohiilikaivosten kehittämiseksi. Puolan ruskohiilivarat ovat noin kolmannes SEVin maissa olevista esiintymistä, mutta tuotanto on vain kymmenesosa. Puola lisääkin ruskohiilen tuotantoa pitämällä silmällä muiden SEVin maiden tarpeita.¹ Saksan Demokraattinen Tasavalta antaa Puolalle luottoa ruskohiilikaivosten rakentamiseksi koneiden ja laitteiden muodossa. Ruskohiiliteollisuuden pullonkaulaksi on osoittautunut sopivien louhintakoneiden puute.

Eräs yhteistyön muoto on kansainväliset osakeyhtiöt. Puolalais-unkarilainen osakeyhtiö "Haldeks" esim. louhii Puolassa hiiltä Unkarille. Samalla tavalla on aloitettu hiilen

---

1. TADEUSH MUSHKET ma. Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 49 ja P. KULIGIN ma. s. 70-75.

tuotanto Bulgariassa Maritza-Vostokin alueella.

Ensimmäiset suositukset erikoistumisesta polttoaineteollisuudessa sekä siihen liittyvillä teollisuuden aloilla annettiin SEVin seitsemännessä ja kahdeksannessa kokouksessa. Bukarestissa päätettiin v. 1962 ratkaista SEVin polttoaineongelmat monenkeskisellä tasolla noudattaen seuraavaa työnjakoa:

Neuvostoliitto: koksihiili, koksi, öljy ja öljytuotteet sekä niiden jalostustekniikka.

Puola: Sähkövoimantuotantoon sopiva hiili ja ruskohiili, koksi ja kaivoslaitteet.

Tšekkoslovakia: Koksihiili ja koksi sekä eräät kaivoskoneistojat.

Saksan Demokraattinen Tasavalta: Brikettikoneiden ja avokaivoskoneiden valmistus.

Romania: Korkealaatuisten öljytuotteiden valmistus, öljynjalostukseen ja öljynnostoon liittyvät laitteet.

Jotta SEVin maiden polttoaineen ja energian tarvetta voitaisiin analysoida yhtenä kokonaisuutena, on alan pysyvän komission toimesta laadittu yhtenäinen polttoaine-sähkötase.¹

5. Öljy- ja kaasuteollisuus

Öljy- ja kaasuteollisuuden kehittäminen tapahtuu SEVin maissa kiinteässä yhteistyössä muiden teollisuuden alojen, ennen kaikkea kemian ja polttoaineteollisuuden kanssa. SEVin maiden öljy- ja kaasuteollisuus on kehittynyt nopeasti ja näiden maiden osuus maailman öljyntuotannossa on kasvanut seuraavasti:

vuosi	%
1950	8.4
1960	15.3
1961	16.2

Vuonna 1960 kaasuntuotanto ylitti Neuvostoliitossa 20-kertaisesti sotaa edeltäneen tason. Romaniassa tuotanto oli 21-kertainen. Viimeisten kymmenen vuoden aikana kaasuntuotanto on kolminkertaistunut Puolassa ja kymmenkertaistunut Tšekkoslo-

---

1. TADEUSH MUSHKET ma. Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 49 ja P. KULIGIN ma. s. 70-75.

vakiassa. Ratkaiseva merkitys SEVin maiden öljy- ja kaasuteollisuuden kehittymisen kannalta oli polttoaine-sähkötaseiden koordinoituvuuden alkamisella.¹

SEVin maiden yhteistyö öljy- ja kaasuteollisuudessa jakaantuu seuraavasti:

- Öljyn ja luonnonkaasun etsintä sekä niiden käyttöön liittyvä geologinen työ sekä tutkimustyö öljytuotteiden käyttämiseksi järkiperäisesti.
- Teknillis-taloudellisten osoittimien kehittäminen.
- Erikoistuminen öljynjalostuksessa tarvittavien laitteiden tuottamisessa.
- Yhteistyön kehittäminen tutkimuslaitosten välisessä tieteellisessä tutkimustyössä sekä teollisuusyritysten erikoistuminen.

Näissä puitteissa komission neuvoja seuraten on voitu tehostaa öljynnostoa, maat on jaettu suunnitteluvyöhykkeisiin sekä käytettävät välineet ja nimikkeistöt on standardisoitu. Öljy- ja kaasuteollisuuden komission suosituksia seuraten Neuvostoliitto, Saksan Demokraattinen Tasavalta ja Romania ovat alkaneet kesällä kerätä kaasua maanalaisiin säiliöihin talvea varten.²

Neuvostoliitto on SEVin maiden tärkein öljyntuottaja. Laadittujen suunnitelmien mukaan Neuvostoliitto toimittaa 18 milj. tonnia öljyä muihin SEVin maihin v. 1965. Neuvostoliittolaisen öljyn turvin rakennetaan öljynpuhdistamoja Tšekkoslovakiassa Bratislavaan, Puolassa Plotskiin, Saksan Demokraattisessa Tasavallassa Schwedtiin ja Unkarissa Szahalombattaan. Plotskin puhdistamo käsittelee 6 milj. tonnia öljyä vuosittain. Sosialistimaiden työnjaon puitteissa Tšekkoslovakia hankkii tähän laitokseen pumput yms. laitteet, Neuvostoliitto teknilliset piirustukset sekä osan laitteista, joita toimittaa myös Saksan Demokraattinen Tasavalta. Schwedtin jalostamo käsittelee 8 milj. tonnia öljyä vuosittain.³ Toistaiseksi SEVin pienet maat

---

1. S. SOKOL Nauchno-tehnicheskoe sotrudnichestvo v razvitii neftianoi i gazovoi promyshlennosti, Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 51.

2. P. KULIGIN ma. Ekonomicheskije Nauki N:o 3/1963 s. 78.

3. S. SOKOL ma. Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 52-53.

ovat ostaneet kaasu- ja öljyteollisuudessa tarvitsemansa laitteet muista maista. Lähiaikoina Romania alkaa sosialistisen työnjaon puitteissa tuottaa Neuvostoliiton teknillisen avun turvin öljy- ja kaasuteollisuudessa tarvittavia laitteita. Romania vie jo nyt porakoneita ja se antaa myös huomattavaa teknillistä apua muille maille.¹

Öllytuotteiden nopeasti nouseva kulutus on pakottanut SEVin maat etsimään entistä parempaa ratkaisua Neuvostoliitosta rautateitse tapahtuvaan öljynkuljetukseen. SEVin kymmennessä kokouksessa helmikuussa 1958 tehtiin päätös öljyjohdon rakentamisesta Itä-Eurooppaan. Öljyjohto on valmiina 4 500 km pitkä kulkien Kuibyshevin öljyteollisuusalueilta Mozyrian alueelle Valko-Venäjällä. Täällä öljyjohto jakaantuu pohjoiseen (Saksan Demokraattinen Tasavalta ja Puola) ja eteläiseen haaraan (Unkari ja Tšekkoslovakia). Öljyjohdon koko pituudesta 2 500 km on Neuvostoliiton ja 700 km Puolan alueella. Johdolla toimitetaan öljyä myös Neuvostoliiton läntisiin osiin. Öljyjohdon lasketaan kuolettavan siihen tehdyt sijoitukset kolmessa vuodessa.²

Öljyjohdosta saadaan suurin hyöty kuljetuskustannusten alenemisen muodossa. Yksi tonnikilometri öljyjohtoa pitkin kuljetettuna maksaa 0.1 kopeekkaa, kun taas kuljetuskustannukset rautateitse nousevat 0.4-0.5 kopeekkaan tonnikilometriltä. Johdosta saadaan myös se etu, että öljyn kuljetusten siirtyessä rautateiltä putkiin huomattavasti kuljetuskalustoa yms. vapautuu muihin kuljetuksiin. Öljyjohdon vaatimat pääomasijoitukset ovat myös alhaisemmat kuin rautateiden vaatimat. Kukin maa rahoittaa ja vastaa öljyjohdon rakentamisesta alueellaan. Mozyriasta itään kukin maa suorittaa sen osuuden pääomakustannuksista, minkä se saa toimitetusta öljystä. Öljyjohdon molempien haarojen oletetaan valmistuvan vuoden 1965 kuluessa.³

---

1. A. ALEKSANDROV V postoiannyh komissiah SEV, Vneshniaia Torgovlia N:o 6/1963 s. 16.

2. M. ZABOLOTNIKOV Nefteprovyy DRUZHBA, Vneshniaia Torgovlia N:o 8/1961 s. 10.

3. M. ZABOLOTNIKOV ma. Vneshniaia Torgovlia N:o 8/1961 s. 9.

Myös öljyjohdossa tarvittavien varusteiden valmistamisessa on suoritettu työnjako. Saksan Demokraattinen Tasavalta valmistaa pumppuaggregaatteja täydellisin laittein varustettuina kaikkia pumppuasemia varten. Tšekkoslovakia toimittaa sulku-laitteita ja suurisäteisiä venttiilejä, jotka kestävät korkeata painetta. Unkari valmistaa tiedotus- ja automatisointivälineitä öljyjohdon hallintaa varten. Neuvostoliitto antaa teknillistä apuaan öljyjohdon rakennustyössä ja erikoistuu hitsauslaitteiden, kaivinkoneiden jne. valmistamiseen. SEVin neuvoston suosituksia seuraten asianomaiset maat solmivat joulukuussa 1959 molemminpuolisia sopimuksia keskinäisestä yhteistyöstä öljyjohdon hyväksikäytöstä.¹

6. Yhteistyö sähkön tuotannossa ja jakelussa

Sähkövoiman tuotannon kasvu ja samalla koko teollisuustuotannon laajeneminen uhkasivat pysähtyä ennen yhteistyön alkamista sähkön tuotannossa, sillä SEVin pienillä mailla on vain vähän edellytyksiä kehittää yksin sähköenergian tuotantoaan. Vesivoimaa on vain niukasti käytettävissä - 3.6 % sähkövoiman tuotannosta v. 1962 - mutta esim. Unkarin bauksiittiesiintymien käyttö vaatii runsaasti energiaa. Tonavan vesivoimavarojen käyttöönotto taas vaatii suuria pääomasijoituksia. Romanialla ja Jugoslavialla on kuitenkin yhteinen suunnitelma Tonavan patoamiseksi Rautaportin kohdalla. Koska suurin osa sähköstä joudutaan tuottamaan lämpövoimalaistosten avulla, ovat sähkövoiman tuottamisongelmat kiinteässä yhteydessä polttoaineongelman ratkaisemisen kanssa. Vuosina 1950-1960 kasvoi SEVin maiden sähköntuotanto enemmän kuin kolminkertaiseksi. Näiden maiden osuus koko maailman sähköntuotannossa oli 14.1 % vuonna 1950 ja 17.7 % vuonna 1960.²

---

1. M. ZABOLOŦNIKOV ma. Vneshniaia Torgovlia N:o 8/1961 s. 11.

2. FRANTISHEK GOMOLA Puti mezhdunarodnogo sotrudnichestva v oblasti energetiki, Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 55-56.

Neuvostoliiton energian päätuotantoalueiden sijaitessa maan itäosissa on energian siirtäminen sieltä aiheuttanut suuria vaikeuksia. Siksi on ollutkin välttämätöntä ensin käyttää mahdollisimman täydellisesti hyväksi Euroopan sosialistimaiden omat polttoaineresurssit. Yhteistä polttoaine-sähkötasetta luottaessa on ollut tarpeen luoda yhteinen teknillis-organisatorinen järjestelmä, jolla voidaan taata tämän alan suunnittelun ja yhteistoiminnan jatkuminen.¹

SEVin yhdenmintoista kokouksen suosituksia seuraten aloitettiin toimenpiteet sähkövoiman siirtämiseksi maasta toiseen sekä sähkövoimajärjestelmien yhdistämiseksi. Suunnitelmien mukaan Tšekkoslovakian sähkövoimaverkosto yhdistetään 220 kilovoltin linjoilla Unkarin, Saksan Demokraattisen Tasavallan ja Puolan voimaverkostoihin. Romanian ja Tšekkoslovakian, Unkarin ja Neuvostoliiton länsi-ukrainalaisen sähkövoimajärjestelmien sekä Puolan ja Kalingradin alueen välille rakennetaan nämä järjestelmät toisiinsa liittävät johdot. Sähkövoiman tuotantoalueiden sijainnista sekä eri maiden tärkeiden teollisuusalueiden sijainnista johtuu, että sähköenergian toimittaminen maasta toiseen on edullisempaa kuin omasta maasta. Niinpä esim. Tšekkoslovakiassa Ostravan teollisuusalue saa sähkövoimansa Puolasta. Läntisen Puolan teollisuuden on taas edullisempaa ostaa virtaa Böömistä kuin hankkia sitä oman maan itäosista. Tšekkoslovakiasta ylettyy Itävaltaan eräs haara, jota pitkin toimitetaan ylijäämävirtaa keväällä ja kesällä Itävallasta Tšekkoslovakiaan. Talvella Itävalta vuorostaan ostaa sähköä Tšekkoslovakiasta.² Eri maiden osuus sähkövoimaverkosta olivat v. 1962 seuraavat:³

Saksan Demokraattinen Tasavalta	38 %	Tšekkoslovakia	24 %
Puola	30 %	Unkari	8 %

1. O. BOGOMOLOV, JU. PEKSHEV ma. Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 29.

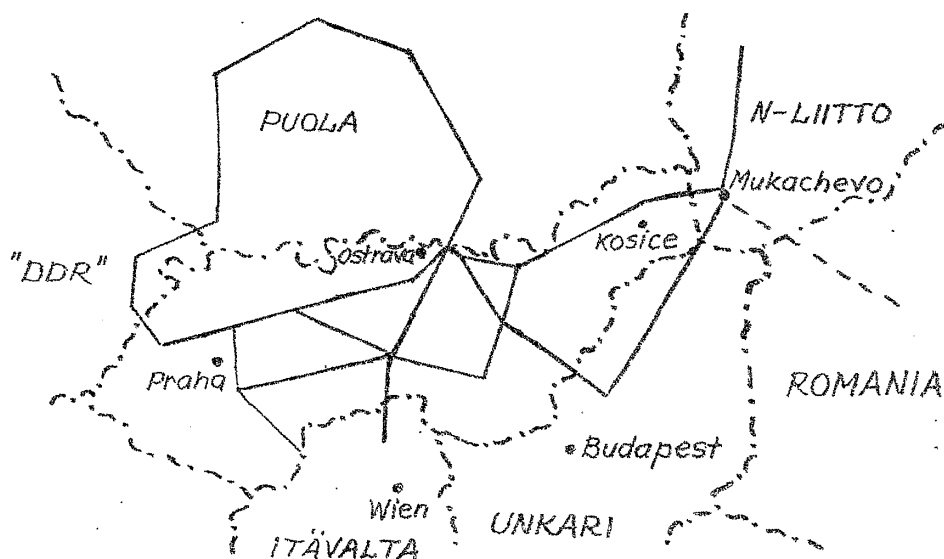
2. "Sopimus yhdistyneen sähkövoimajärjestelmän keskuselimestä", Vneshniaia Torgovlia N:o 1/1962 s. 41.

3. Z. OSINSKI Poland's Cooperation with CMEA Countries in the Field of Power Industry, Polish Economic Survey N:o 14/1963 s. 16.

Alan pysyvän komission raportin mukaan liitettiin Unkari, Saksan Demokraattinen Tasavalta, Puola ja Tšekkoslovakia v. 1962 Länsi-Ukrainan sähköverkkoon Mukachevossa.¹ Romanian on laskettu toimittavan Tšekkoslovakialle 2 miljardia kilowattituntia sähköä vuosittain vuodesta 1963 lähtien. Neuvostoliitto toimittaa Unkariin noin 1 miljardia kilowattituntia vuosittain.² Lopullisen sopimusmuodon sai sosialistimaiden sähkövoimaverkostojen toisiinsa liittäminen Moskovassa 25.6.1962 allekirjoitetussa sopimuksessa. Yhdistyneen sähkövoimajärjestön johtamista ja organisointia varten luotiin "Yhdistyneen sähkövoimajärjestelmän keskusohjauselin" (Tzentralnoe dispetcherskoe upravlenie obedinennih energiticheskikh sistem, TZDU), jonka kotipaikka on Praha. TZDU:n tehtävänä on huolehtia sähkövoimajärjestelmän edelleen kehittämisestä, tuotantosuunnitelmien koordinoinnista, virran laadun parantamisesta sekä uusien mahdollisuuksien luomisesta. TZDU:n työtä johtaa jäsenvaltioiden edustajien muodostama neuvosto, joka kokoontuu vähintään kerran vuodessa. Se päättää siitä, pannaanko TZDU:n päätökset lopullisesti toimeen. Työnsä toteuttamiseksi on TZDU:lla pysyvä toimeenpaneva elin TZDU:n johtajisto, johon kuuluu johtaja ja joukko spesialisteja.³

SEVin maiden välisen sähkövoiman vaihto-ohjelma on suuruudeltaan 35 milj. kilowattituntia. Sähkövoiman tuotannon kasvuksi on suunniteltu 11-12.5 % vuosittain, mikä merkitsee sitä että lähivuosina SEVin maissa täytyy rakentaa 3.5-4 milj. kilowattituntia vuosittain.

-
1. A. ALEKSANDROV ma. Vneshniaia Torgovlia N:o 6/1963 s. 15.
  2. O. BOGOMOLOV, JU. PEKSHEV ma. Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1963 s. 29.
  3. "Sopimus yhdistyneen sähkövoimajärjestelmän keskuselimestä", Vneshniaia Torgovlia N:o 1/1962 s. 45-46.

"DDR":n, Puolan, Neuvostoliiton, Tšekkoslovakian, Unkarin ja Romanian välinen sähkövoimajärjestelmän päälinjat.

7. Kemian teollisuus

Suurin ongelma yhteistyössä kemian teollisuuden alalla on SEVin maissa ollut se, miten saada valtioiden välinen yhteistoiminta ja erikoistuminen toteutetuksi siten, että se samalla turvaa kemian perusteollisuuden tuotannon nopean kasvun. Tämä koskee mm. keinoraaka- ja väriaineita sekä lääkkeitä ja myrkyjä. Toiselta puolen on ongelmana ollut luoda optimaaliset tuotantomahdollisuudet omaavia yrityksiä, jotka pystyvät taroituksenmukaisesti käyttämään hyväkseen kaikkia kemiallisia raaka-aineita, ennen kaikkea öljyä ja luonnonkaasua. Taulukosta 3 ilmenee, että kemian teollisuus on kehittynyt SEVin maissa voimakkaasti.

Taulukko 3. Kemian teollisuuden kehittyminen SEVin maissa

Maa	Muutosindeksi	Suunniteltu kasvu
	1950=100	vuoteen 1965, 1960=100
Bulgaria	815	277
Unkari	502	200
Saksan Demokraattinen Tasavalta	311	170
Puola	475	200
Romania	658	330
Neuvostoliitto	400	230
Tšekkoslovakia	424	200

Lähde: KJRT KLEINERT Razvitie nauchno-tehnicheskogo sotrudnichestva v himicheskoi promyslennosti, Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1963 s. 58.

Perustamisensa jälkeen v. 1956 kemian teollisuuden pysyvä komissio alkoi tutkia perspektiivisuunnittelun ja erikoistumisen mahdollisuuksia alalla. Kehittämishjelmaan liitettiin samalla mm. uudet keinokumilajit, muovit, synteettiset kuidut sekä keinolannoitteet sekä etenkin petrokemiallinen teollisuus. Syksyllä 1962 valmistui luonnos tuotannon koordinoinnista kemian ja selluloosa-paperiteollisuuden aloilla. Perspektiivisuunnitelmissa edellytetään, että ajanjaksona 1958-1965 rakennetaan 191 uutta alan yritystä. Uusimishjelma taas käsittää 270 yritystä. Yritysten rakentamisessa Neuvostoliitto avustaa muita maita, joille se on viime vuosina toimittanut 41 täydellistä yritystä sekä antanut teknillistä apua. Öljyjohto "Ystävyyden" avaaminen antaa mahdollisuudet uusien petro-kemiallisen teollisuuden alojen luomiselle.

Kemian teollisuudessa pannaan suurta painoa erikoistumiselle. Kehityksen kannalta ei ole välttämätöntä eikä tarkoituksenmukaistakaan, että jokainen maa tuottaa kaikkia alan tuotteita. SEVin mailla ei Neuvostoliittoa lukuun ottamatta olisikaan mahdollisuuksia tuottaa alan kaikkia tuotteita omassa maassa. Pysyvän komission tärkeimpiä tehtäviä onkin erikoistumissuosittelusten antaminen. Tähän mennessä komissio on antanut erikoistumissuosituksensa yhteensä 2 000 tuotteesta ja tuoteryhmästä.¹

1. V. SHIRMER Sotrudnichestvo v razvitii himicheskoi promyshlennosti, Planovoe Hoziaistvo N:o 1/1964 s. 52.

Suosituksen antaminen liittyy kiinteästi vuoteen 1980 asti ulottuviin koordinoitisuunnitelmiin, jolloin periaatteessa pyritään siihen, että maan tarvitsemia massaperustuotteita tuotetaan kotimaassa. Tämä koskee mm. mineraalilannoitteita, keinoraaka-aineita, synteettisiä kuituja sekä Unkaria lukuun ottamatta tärkeimpiä keinokumilajeja. Optimaalisten tuotantomahdollisuuksien mukaan taas ratkaistaan mm. väriaineiden, tekstiiliteollisuuden kemiallisten apuaineiden, maatalouden tuhoeläinmyrkkujen sekä lakkojen ja värien tuotannon sijoituspaikat. Raaka-aineiden luomat erikoisedellytykset ovat määränneet mm. Saksan Demokraattisen Tasavallan ja Tšekkoslovakian kaliesiintymien hyväksikäytön. Myös energiansaantimahdollisuudet on otettu huomioon. Kokonaisuudessaan SEVin mailla on lähes kaikkia kemian teollisuuden raaka-aineita, kuten luonnonkaasua, öljyä, hiiltä, rikkiä, kalisuoloja, fosfaatteja yms. riittävästi.¹

Kemian teollisuuden vaatiessa jatkuvasti uusien tuotteiden kehittämistä on päätetty tutkimustyön koordinoinnista 38 tärkeimmällä alalla sekä yhteistyöstä teollisuuslaitosten suunnittelussa. Yhteistyöllä turvataan kemiallisen teollisuuden kasvu sekä luodaan edellytykset kemian teollisuuden laitteiden tuottamiselle konerakennuksen alalla. Koska kukin maa rakentaa tietyn määrän kemian perusteollisuutta, on ollut mahdollista rakentaa tuotantolaitokset yhden suunnitteluprojektin mukaisesti.²

8. Kulutustavara- ja elintarviketeollisuus

Kulutustavara- ja elintarviketeollisuudella on toistaiseksi ollut toisarvoinen merkitys sosialistimaiden talouden kehittämissuunnitelmissa. Perustamisensa jälkeen v. 1959 alan pysyvä komissio

1. KURT KLEINERT ma. Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 59-61.
2. A. ALEKSANDROV ma. Vneshniaia Torgovlia N:o 6/1963 s. 18.

aloitti taloussuunnitelmien koordinoimisen, teknillisen yhteistyön kehittämisen sekä tavaravalikoimien lisäämisen. Vuosina 1959-1961 komission työ oli valmistelemaa keskittyen teknillisen kokemuksen vaihtoon sekä tieteellisen tutkimus- ja suunnittelutyön koordinoimiseen. Lähiaikoina on tarkoitus mm. perustaa yhteisiä tutkimuskeskuksia. Komission lähiajan tehtävänä on myös koordinoida eri maiden alan teollisuuden kasvuvauhti. Niinpä esim. trikootuotteiden keskimääräiseksi vuotuiseksi kasvuksi on suunniteltu 12.1 % ja kankaiden 6.6 %. Trikootuotteiden tuotannon nopea kasvu, mikä perustuu uuden tekniikan soveltamiseen, aiheuttaa huomattavia muutoksia tekstiiliteollisuuden tuotantorakenteessa sekä tavaravalikoimassa.

Eräillä tuotannon aloilla vallitseva raaka-ainepula ratkaistaan vuoteen 1965 mennessä tuottamalla kemiallisia kuituja. Eri kuitujen prosenttinen osuus SEVin maiden tekstiilikuitujen tuotannossa on seuraava:

	1955	1958	1965(suunnitelma)
Luonnonkuidut	86	84	78
Kemialliset kuidut	13	15	21
Muut kuidut	1	1	1

Lähde: MIROSLAV GAEK Perspektivy razvitiia legkoi i pishtshevoi promyshlennosti v stranah-chlenah SEV, Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 62.

Asetelmasta ilmenee kemiallisten raaka-aineiden kasvava merkitys SEVin maiden tekstiiliraaka-aineiden kulutuksessa vuoteen 1980 mennessä

	1960	1980		1960	1980
	Prosenttia			Prosenttia	
Bulgaria	9	25	Puola	29	54
Unkari	22	47-50	Romania	25	40
"DDR"	44	52	Neuvostoliitto	9	31-35
			Tšekkoslovakia	20	51

Lähde: MIROSLAV GAEK ma. Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 65.

Tekstiiliteollisuudessa kiinnitetään erityistä huomiota eri tuotelajien kohdalla tapahtuvaan erikoistumiseen, raaka-aineiden ja puolivalmisteiden käyttönormien yhtenäistämiseen sekä

tuotannon laatuvaatimusten luomiseen. Tekstiiliteollisuudessa noudatettavat työnjaon periaatteet kuvastuvat v. 1962 valmistuneessa alan komission valmistamassa mietinnössä "Kansainvälisen sosialistisen työnjaon periaatteet tekstiiliteollisuudessa". Suunnitelmissa on yritetty tasapainottaa keskenään toisaalta tekstiilien tarve ja toisaalta niiden tuotantomahdollisuudet. SEVin maiden lähiajan tehtävänä tekstiiliteollisuudessa on tuotannon määrän ja keskittymisasteen lisääminen, tavara-valikoiman laajentaminen, tuotannossa erikoistumisasteen kohottaminen, työn tuottavuuden nostaminen sekä alan tuotantovälien tuotannon koordinoiminen.¹

SEVin maiden kulutustavarateollisuuden tuotteiden tavarantvaihto alkoi kankaiden viennillä ja on laajentunut sittemmin myös muille aloille. Alan komissio on alkanut tutkia mahdollisuuksia lähinnä elintarviketeollisuuden tuotteiden kauppavaihdon lisäämiseksi.

Taulukosta ilmenee eräiden kulutustavara- ja elintarviketeollisuuden tuotteiden tuotannon suunniteltu kasvu vuoteen 1965 mennessä, jolloin nykyisin meneillään olevat suunnitelmat päättyvät.

Taulukko 4. SEVin maiden eräiden kulutustavara- ja elintarviketeollisuuden tuotteiden suunniteltu tuotanto v. 1965, 1958=100

	Bulgaria	Unkari	"DDR"	Puola	Romania	Tšekko-	Neuvosto-	slovakia	liitto
Kankaat, kaikki	199	122	153	131	200	148	123		
Trikoo, kaikki	217	152	133	267	201	190	141		
Jalkineet	230	137	133	147	192	145	130		
Lihäsäilykkeet	169	172	127	148	270	215	148		
Kasvisrasvat	176	223	68	218	355	152	114		
Sokeri	211	181	95	137	244	176	142		
Säilykkeet	253	372	144	301	240	219	164		

Lähde: MIROSLAV GAEK ma. Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 64.

1. JA. KOTISH Mezhdunarodnoe sotsialisticheskoe razdelenie truda v tekstil'noi promyshlennosti, Planovoe Hoziaistvo N:o 4/1964 s. 57-59.

Yhteistyön kannalta on ollut tärkeää, että jo toiminnan alussa päästiin sopimukseen siitä, mitä kulutustavara- ja elintarviketeollisuuden koneita ja laitteita kukin maa tuottaa. Tuotantosuunnitelmien koordinoitua ovat haitanneet vajavaisuudet raaka-aineiden laadussa sekä yhteinäisen suunnittelumenetelmien puuttuminen.

Kesällä 1963 päätettiin tämän komission jakamisesta kulutustavara- ja elintarviketeollisuuden ja elintarviketeollisuuden pysyviksi komissioiksi.¹

9. Maatalous.

Maatalouden nopea kehittäminen on välttämätöntä väestön ravintokysymyksen ratkaisemiseksi, teollisuuden raaka-ainekysymyksen sekä viennin laajentamisen kannalta. SEVin maiden yhteistyötä maatalouden alalla johtaa pysyvä maatalouskomissio.

Ratkaiseva merkitys erikoistumiselle maataloustuotannossa oli vuoden 1960 alussa pidetyllä SEVin jäsenmaiden kommunistipuolueiden edustajien kokouksella, jota täydensivät SEVin kolmannessatoista kokouksessa kesäkuussa 1960 tehdyt päätökset, joissa edellytettiin mm. maatalouden kollektivisoinnin loppuunsaattamista. Vuoden 1961 loppuun mennessä olikin SEVin maissa kollektivisoitu ja valtiollistettu yli 90 % maasta. Vain Puola, jossa yksityisten hallussa on 86 % maasta, muodostaa poikkeuksen.²

Maatalouden mekanisoituminen näissä maissa heijastuu esim. traktorien lukumäärän kehityksessä. Traktorikanta oli niissä vuonna 1960 vuoteen 1955 verrattuna kasvanut seuraavasti:

Bulgaria	2.5-kertaiseksi	Tšekkoslo-	2.5-kertaiseksi
		vakia	
Unkari	1.8 - " -	"DDR"	2.5 - " -
Puola	1.4 - " -		

1. Polish Economic Survey, N:o 15/1963 s. 7.

2. I. KORKUNOV Razvitie kooperativnogo stroia v evropeiskih stranah sotsializma, Voprosy Ekonomiki N:o 1/1963 s. 74.

Romaniassa ja Neuvostoliitossa kasvoi traktorikanta 3.2- ja 1.8-kertaiseksi vuodesta 1950 vuoteen 1960.¹

Helmikuussa 1962 pidetyssä erikoiskokouksessa päätettiin, että jokaisen sosialistimaan tulee pyrkiä mahdollisimman suureen tuotantoon maatalouden perustuotteiden tuotannossa. Lisätessään maataloustuotannon tehokkuutta sosialistimaat siirtyvät myös tällä alalla erikoistumiseen. Siksi on alettu laatia suunnitelmia maatalouskoneiden, kemiallisten lannoitteiden ja syntetttisten rehujen tuotannon koordinoimiseksi sekä siemenlajikysymyksen ratkaisemiseksi.²

Karjanhoidon kehittämiseksi on toteutettu mm. päätös perustaa yhteinen keskusasema tieteellistä tutkimusta varten. Koeasema sijaitsee Neuvostoliitossa. Karjanhoidon mekanisoimiseksi kehitetään yhteiset konetyypit.³

Maatalouskomission tehtäväksi on annettu ratkaista kysymys maatalouden erikoistuotteiden vaihdosta tähän liittyvine erikoiskysymyksineen, kuten esim. varhaisvihannesten, hedelmien, puuvillan jne. viljelystä. Erikoistumisessa otetaan huomioon mm. maaperä sekä ilmastolliset näkökohdat ja kiinnitetään huomiota tieteellisessä tutkimustyössä tapahtuvaan yhteistyöhön.

SEVin maissa valmistettiin vuonna 1961 noin 200 erilaista maatalouskonetta. Maatalouskomissio on etsinyt maatalouden mekanisointiin sopivia koneita ja antanut tähän mennessä suosittukset 30 eri maatalouskoneen yhdenmukaistamisesta. Komissio on myös järjestänyt yhteisiä kursseja ja seminaareja maatalouskoneinsinööreille. Koordinointikysymyksistä pidetään joka toinen vuosi erikoiskonferenssi, jossa kussakin käsitellään jotain erikoiskysymystä. Maatalouden sähköistämistä ja koneellistamista varten on perustettu pysyvä työryhmä, jonka tehtävänä on vastata maatalouden eri alojen koneellistamisesta.

---

1. ATANAS TZANEV Razdelenie truda i sotrudnichestvo v razvitii selskogo hoziaistvo, Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 69.

2. O. BOGOMOLOV, JU. PEKSHEV ma. Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 33.

3. ATANAS TZANEV ma. Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 71.

Vuonna 1956 aloitettiin perspektiivisuunnitelmien laatiminen maataloustuotteiden viennin osalta. Vuonna 1959 maatalouskomissio yhdessä kulutustavara- ja elintarviketeollisuuden komission kanssa laati suosituksen villan, öljykasvien, hedelmien ja vihannesten tuotantoedellytysten hyväksikäytöstä. SEVin yleiskokous hyväksyi suositukset ja kehotti eri maita bilateeraalisissa neuvotteluissa sopimaan näiden tuotteiden vaihdosta vuoteen 1965 asti. Suositusten mukaan Bulgaria, Romania ja Unkari lisäävät ilmastollisten edellytysten puitteissa hedelmien, vihannesten ja viinirypäleiden tuotantoa. Tšekkoslovakia erikoistuu eräisiin karjataloustuotteisiin sekä sokerijuurikkaaseen ym. maan traditionaalisesti tuottamiin tuotteisiin.

Pysyvän työryhmän laatiman metodin mukaan yhdenmukaistetaan eri maiden maataloustuotanto vuoteen 1980 mennessä.¹

Yhdessä konerakennuksen komission kanssa ratkaistaan erikoistumiskysymykset traktoreiden ja maatalouskoneiden tuotannossa. Kemian teollisuuden komission kanssa neuvotellaan lannoitekysymyksen ratkaisemisesta sekä karjan tarvitsemien ravinteiden ja vitamiinien valmistamisesta.

Vuoden 1962 kuluessa komissio kiinnitti huomiota kunnollisen siemenperunan hankkimiseen SEVin maille. Samana vuonna perustettiin tieteelliset tutkimusryhmät maanviljelys- ja metsätaloutta varten. Suunnitelmien koordinointia vuosille 1966-1970 jatkettiin.²

10. Yhteistyö liikenteessä

Aivan viime vaosiin asti on sosialistimaiden yhteistyö liikenteen kehittämiseksi ollut vähäistä. Liikenteeseen on kuitenkin jouduttu kiinnittämään yhä enemmän huomiota, koska perspektiivisuunnitelmissa oletettu taloudellinen ja eri maiden välisen ulkomaankaupan kasvu (raaka-ainekuljetukset) edellyttä-

---

1. ATANAS TZANEV ma. Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 73.

2. A. ALEKSANDROV ma. Vneshniaia Torgovlia N:o 6/1963 s. 19.

vät yhä suurenevan tavaravolyymien käsittelyä. Vuosien kuluessa on SEVin maissa kuitenkin onnistuttu kulkemaan kohti yhtenäistä kuljetusjärjestelmää niin tavara- kuin matkustajaliikenteenkin osalta. Vuosien 1950 ja 1960 välisenä aikana ovat kuljetetut tavaramäärät SEVin jäsenmaissa kasvaneet 157 % tonnikilometreissä laskettuna.¹ Vuonna 1961 kuljetettiin Neuvostoliitosta muihin SEVin maihin tavaraa 78 milj. tonnia. Vuonna 1980 kuljetusten arvioidaan olevan 250 milj. tonnia.

Liikenteen lisääntyessä on siinä samanaikaisesti tapahtunut huomattavia rakennemuutoksia. Eri kuljetustapojen muutokset olivat merikuljetuksia lukuun ottamatta seuraavat:

	Rautateitse	Autolla	Jokialuksilla
1955	60 %	35 %	5 %
1960	47 %	49 %	4 %

Lähde: ZBIGNEV VOITERKOVSKIJ ma. Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 75.

SEVin maiden liikenteessä on massatuotteiden osuus hyvin suuri. Vuonna 1961 oli koksen osuus 24 %, malmin 26 % sekä öljyn ja öljytuotteiden 18 % kaikista kuljetuksista. Neuvostoliitosta tapahtuvista kuljetuksista oli 83 % massatavaroita. Koko massatavarakuljetusmäärästä oli 45 % rautamalmin. Neuvostoliiton sisäisissä kuljetuksissa hiilen, koksen, rautamalmin, metallien, öljy- ja metsätuotteiden osuus oli 54 %.² Siksi liikenteen pysyvä komissio on katsonut parhaaksi keskittyä massatavaroiden kuljetusten rationalisointiin.³

SEVin maiden välisessä liikenteessä ovat rautatiet tärkein liikenneväline. Maiden välisistä kuljetuksista onkin noin 85 % rautatiekuljetuksia. Eräänä pahana esteenä Neuvostoliiton ja muiden sosialistimaiden välisen rautatieliikenteen kehittämiseksi on rautateiden erilainen raideleveys. Tämä eroavaisuus lisää kuljetuskustannuksia suuresti uudelleenlastausten muodossa.

1. V. SAVIN, JU. SJURIN Transport vo vneshnei trgovle sotsialisticheskikh stran, Vneshniaia Torgovlia N:o 5/1963 s. 17.

2. V. SAVIN, JU. SJURIN ma. Vneshniaia Torgovlia N:o 5/1963 s. 18.

3. A. ALEKSANDROV ma. Vneshniaia Torgovlia N:o 6/1963 s. 19.

Muussa yhteydessä on jo käynyt ilmi, että suuri osa SEVin pienten maiden tarvitsemista raaka-aineista tulee Neuvostoliitosta.¹

Jo ennen pysyvää liikennekomissiota perustettiin "Rautateiden yhteistoimintaorganisaatio". Tämän elimen päätehtävänä on yhdessä liikenteen pysyvän komission kanssa koordinoida rautatielaitosten toimintaa. Alan vuonna 1959 perustetun komission päätehtävänä on johtaa perspektiivisuunnittelua, huolehtia investoinneista sekä kuljetusten jakautumisesta eri kuljetustapojen osalle. Yhteistoimintaelin sen sijaan huolehtii kansainvälisen tavaraliikenteen käytännöllisistä suorituskysymyksistä sekä jäsenmaiden tieteellis-teknillisten laitosten tutkimustyöstä.²

Muuttamalla kiskotusta raskaammaksi ja kehittämällä vetokalustoa jne. toivotaan voitavan lisätä rautateiden kuljetuskapasiteettia. Yhteistyö rautatiekuljetusten suhteen on ainakin osaksi yhteydessä raja-asemien tehokkuuteen. Tavarakuljetusten kannalta on tärkeää, että kuljetuksista laaditaan kansainvälinen rautatiekaluston kuljetussuunnitelma. Vaunujen seisontapäivien on todettu olevan noin 35 % vaunujen käyttöajasta ja lyhentämällä tätä aikaa toivotaan voitavan saavuttaa huomattavia tuloksia, sillä tavaravaunujen vajauksen on arvioitu olevan 50 000 vaunua v. 1965. Kysymyksen ratkaisemiseksi on Prahaan vuonna 1959³ perustettu erikoinen liikennetoimisto. Kuljetuksia edistääkseen päättivät SEVin maat keväällä 1963 perustaa yhteisen tavaravaunujen keskuksen. Kukin maa luovuttanee tähän keskukseseen noin 20 % tavaravaunukannastaan. Keskuksen avulla toivotaan voitavan vähentää vaunujen tyhjäkuljetuksia paluumatkoilla. Vuoden 1962 kuluessa sai pysyvä komissio valmiiksi

---

1. V. SAVIN, JU. SJURIN ma. Vneshniaia Torgovlia N:o 5/1963 s. 18.

2. Ks. myös P. LEVINSKI Hekotorie itogi raboti Postoiannoii Komissii po transportu SEV, Planovoe Hoziaistvo N:o 4/1964 s. 61-63.

3. ZBIGNEV VOITERKOVSKIJ Ekonomicheskoe i nauchno-tehnicheskoe sotrudnichestvo v razvitii transporta, Planovoe Hoziaistvo N:o 8/1962 s. 75.

koordinoimishjelman vuosille 1966-1970.¹

Eräs suurimpia ongelmia sosialistimaiden välisissä kuljetuksissa oli öljyn ja öljytuotteiden kuljetusongelma, mutta päätös "Ystävyys"-öljyjohdon rakentamisesta on kuitenkin osaltaan huomattavasti helpottanut tämän ongelman ratkaisemista.

Ilmakuljetusten kohdalla kiinnitetään erikoista huomiota teknilliseen yhteistyöhön sekä kuljetusten laajentamiseen.

Vesikuljetusten kehittämiseksi on ollut tärkeä merkitys Tonavan vesihallituksen muodostamisella. Tämän elimen tehtävänä on myös ollut toimia rautatie- ja vesikuljetusten koordinoijana.

SEVin maiden tarkoituksena on koordinoida liikennettä myös valtamerilinjojen suhteen. Vuonna 1963 oli niillä 69 yhteistä, säännöllistä valtamerilinjaa.² Yhteistoimintaan merikuljetusten alalla sisältyy myös yhteistyö valtamerilaivojen korjausteknillisen perustan luomiseksi. Kalastuslaivastoja sekä satamia kehitetään voimakkaasti.

Laadittujen suunnitelmien mukaan kasvavat SEVin maiden laivastot vuoteen 1980 mennessä varsin huomattavasti. Taulukosta käy ilmi itäryhmän eräiden maiden kauppalaivastojen suuruus vuonna 1963.

Taulukko 5. SEVin maiden ja Kiinan kauppalaivastot kesäkuun lopussa 1963 sekä moottorialusten osuus prosentteina koko laivastosta

	Bruttotonnisto, 1 000 brt	Siitä tankki- laivoja, 1 000 brt	Moottorialuk- sia, %
Neuvostoliitto	4 685	1 196	56
Puola	867	67	61
"DDR"	315	66	95
Bulgaria	111	41	68
Tšekkoslovakia	72	13	84
Romania	71	-	79
Kiina	522	36	34

Taulukossa oleviin lukuihin eivät sisälly alle 100 tonnin alukset. Vertailun vuoksi mainittakoon, että Suomen kauppalaivasto oli samana ajankohtana 920 000 brt.

SEVin maiden kauppalaivastot ovat siis melko vähäiset ja siksi ne ovat joutuneet turvautumaan kolmansien maiden tonnis-

1. A. ALEKSANDROV ma. Vneshniaia Torgovlia N:o 6/1963 s. 19.

2. P. LEVINSKI ma. s. 64-65, Planovoe Hoziastvo N:o 4/1964.

toon. Vuonna 1961 esim. kaksi kolmasosaa Puolan meriliikenteestä tapahtui vierailu aluksilla. Sosialistimaiden välisistä kuljetuksista tapahtuu 7 % merikuljetuksina. Kapitalistimaiden kanssa käytävässä kaupassa ovat merikuljetukset tärkeimmät.

Neuvostoliiton tarkoituksena on lisätä nykyinen alle 5 milj. brt:n kauppalaivastonsa 10 milj. brt:iin vuonna 1970 ja 21 milj. brt:iin vuonna 1980. Suurin tekijä alustarpeen kasvussa on ollut Neuvostoliiton öljynviennin kasvu. Lähivuosien kuluessa toimitetaan Italian, Japanin ja Jugoslavian telakoilta Neuvostoliitolle 2 milj. tonnia tankkilaivoja. Öljyjohdon valmistuminen Keski- ja mahdollisesti Pohjois-Eurooppaan pienentää kuitenkin suuren tankkilaivaston tarvetta. Suurin osa hankittavasta tonnistosta on tarkoitus rakentaa lännen telakoilla, sillä Neuvostoliiton omien telakoiden vuotuisen kapasiteetin arvioidaan olevan 700 000 - 800 000 brt vuosittain.¹ SEVin maiden laivanrakennusohjelman toteuttaminen saattaa vaikuttaa tilanteeseen rahtimarkkinoilla, sillä nämä maat pyrkinevät siihen, että ainakin puolet kuljetettavasta tavaramäärästä kuljetetaan noin kymmenen vuoden kuluttua neuvoston jäsenmaiden aluksilla.

11. Ulkomaankauppa

Ulkomaankaupan pysyvä komissio valvoo lähinnä maiden välisten kauppasopimusten toteuttamista. Komissio on esittänyt mm. yhteisen suunnitelman koneiden ja laitteiden toimitus-, asentamis- ja huoltoehdoista SEVin jäsenmaissa. Komissio on myös jatkanut pitkäaikaista työtään SEVin maiden kaupan saattamiseksi multilateraalisten clearing-tilien pohjalle.

Teollistumisesta johtunut raaka-ainetarve on pakottanut SEVin maita kehittämään kauppasopimusjärjestelmänsä samassa tahdissa kuin erikoistuminen tuotannossa edistyi. Niinpä vuoden

---

1. "The Eastern Bloc builds up its Fleet", The OECD Observer N:o 4, June 1963 s. 8-9.

1959 lopulla SEVin kahdestoista kokous antoi suositukset solmia pitkäaikaisia kaksipuolisia kauppasopimuksia vuosille 1961-1965. Vuonna 1960 näet päättyivät kolmivuotiset kauppasopimukset. Ne ovatkin muodostaneet pohjan vuosiksi 1961-1965 solmittaville pitkäaikaisille kauppasopimuksille.¹

Näiden sopimusten mukaan kasvaa SEVin maiden keskinäinen kokonaiskauppavaihto vuodesta 1961 vuoteen 1965 mennessä enemmän kuin 1.8-kertaiseksi. Vuosina 1958-1961 kasvoi SEVin maiden keskinäinen tavaravaihto 50 %.¹

Pitkäaikaisilla kauppasopimuksilla turvataan sosialistimaiden taloudelliselle kasvulle välttämättömien raaka-aineiden saanti ja samalla ne myös antavat mahdollisuuden määrätä keskinäisen tavaravaihdon volyyymi kansantalouden yleisen kehityksen mukaisesti sekä suunnitella tuotantoa useita vuosia etukäteen. Erikoisen suuri hyöty niistä on saatu konerakennuksessa esiintyvän syklisyyden tasaajana.²

Sopimuksella "Yleisistä ja yhtäläisistä kaupankäyntiehdosta SEVin jäsenmaiden molemminpuolisia tavaravaihtosopimuksia varten" tehtiin mahdolliseksi kauppasopimusten nopea solmiminen sekä lyhyet sopimustekstit. Tämä sopimus yhtenäistää SEVin maiden ulkomaankaupan hallinnon, määritykset sopimusten muodosta, määrää yhtenäiset toimitus- ja lähetys ehdot, määräykset omistusoikeuden siirtymisestä, tavarana laadusta ja tavarana laadun valvonnasta, määräykset teknillisistä vaatimuksista ja käyttöohjeista, valitusohjesäännön sekä arbitraašimääräykset. Kun läntisissä taloudellisissa yhteisöissä tullikysymys on keskeisin ongelma, niin SEVin piirissä toiminnan pääpaino on kansantaloussuunnitelmien koordinoinnissa ja maiden välisen työnjaon toteuttamisessa. Tullien suhteen yhteistoiminta on tapahtunut jopa jossain määrin erillään SEVin varsinaisesta organisaatiosta.

---

1. V. MOISEENKO Dolgosrochnye soglasheniia i trgovlia sotsialisticheskikh stran, Vneshniaia Torgovlia N:o 8/1962 s. 4.

2. B. MIROSHNICHENKO Novyi etap razvitiia ekonomicheskogo sotrudnichestva sotsialisticheskikh stran, Voprosy Ekonomiki N:o 12/1962 s. 33.

Tullielimien yhteistyö perustuu valtion ulkomaankauppa- ja valuuttamonopoleihin. Sosialistimaiden tullilaitosten keskeisin tehtävä on valvoa, että ulkomaankaupasta annettuja valtiollisia määräyksiä noudatetaan.¹ Sosialistimaiden tulliorganien tehtävien yhtäläisyys luo mahdollisuudet yhteistyöhön käytännön tullikysymyksissä. Tästä huolimatta on jonkinlaiseen yhteistyön alkuun päästy vasta viime vuosina.

Yhteistoiminnan päämuotona ovat tullihallitusten johtajien kokoukset, joissa käsitellään jotain ajankohtaista kysymystä. Päätökset vahvistetaan osanottajien allekirjoittamiin pöytäkirjoihin.

Ensimmäisessä kokouksessa Varsovassa v. 1957 sovittiin yhtenäisestä tarkastusmenettelystä kansainvälisissä junissa, eräiden tullikaavakkeiden yhtenäistämisestä sekä suositeltiin kaksipuolisia tullisopimuksia.

Toisessa kokouksessa v. 1958 käsiteltiin Tonavalla kulkeviin aluksiin sovellettavia tullimääräyksiä.

V. 1959 hyväksyttiin ehdotettu monenkeskinen sopimus yhteistyöstä ja keskinäisestä avusta tullikysymyksissä, päätettiin merialuksia koskevista tullimuodollisuuksista ja aikakauslehdessä "Sosialistinen tullivalvonta" julkaisemisesta. Neljäs kokous v. 1961 loi mahdollisuudet tavarankuljetusten kertatarkastuksiin rajalla. V. 1962 sovittiin, että kunkin valtion tullielimet suorittavat tullitarkastuksen myös muiden sopimuspuolten puolesta ja niiden edut huomioon ottaen.²

12. Yhteistyö tilastotieteen alalla

Vuonna 1956 pidettiin Moskovassa SEVin maiden tilastollisten keskuselinten johtajien kokous, jossa pohdittiin väestötilastoon liittyviä ongelmia. Saatujen tulosten rohkaisemana päätti SEVin

---

1. A. MOROZOV, V. SMIRNOV Sotrudnichestvo tamozhennyh ychrezhdenni sotsialisticheskikh stran, Vneshniaia Torgovlia N:o 12/1961 s. 24.

2. A. MOROZOV, V. SMIRNOV ma. Vneshniaia Torgovlia N:o 12/1961 s. 26-27.

sihteeristö jäsenmaiden kanssa neuvoteltuaan vuoden 1958 lopussa perustaa työryhmän käsittelemään tilastokysymyksiä. Marras-
kuussa 1960 pidetyssä kokouksessa laadittiin suunnitelma yhteistyöstä ohjelmointi- ja metodologisten kysymysten suhteen. Vuonna 1961 luotiin yhtenäinen kansantaloudellinen luokittelu-
järjestelmä ja teollisuustuotteiden nimistö tilastollisen laskentatyön helpottamiseksi. Tilastojen kaikinpuolinen yhte-
näistäminen on myös ollut edellytyksenä eri maiden taloussuunnitelmien koordinoimiselle sekä yhteisen talousjärjestelmän laatimiselle.

Yhteistyön kehittämiseksi on perustettu tilastospecialis-
tien muodostama työryhmä, jonka tehtävänä on luoda mahdolliset tilastotietojen käyttöön SEVin elinten työssä.

Kesäkuun 1962 kokouksessa Sofiassa päätettiin viimein perustaa pysyvä komissio tilastotiedettä varten.¹ SEVin tilastotieteen pysyvä komissio kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. SEVin tilastotieteen pysyvän komission työ tapahtuu kiinteässä yhteydessä taloudellisten kysymysten komission kanssa. Yhtenäisten metodologisten peruseriaatteiden luominen laskettaessa pääomasi-
sijoituksissa käytettäviä hintoja sekä määrättäessä teollisuusyritysten erikoistumista pitämällä silmällä taloudellista tehokkuutta on komission lähiajan tehtävänä.²

---

1. Kesäkuun 1962 kokous perusteli tilastotieteen pysyvän komission perustamista. "Sosialistimaiden kansantulosuunnitelmien yhä syvämpi koordinointi edellyttää, että saavutetaan yhtenäiset metodologiset periaatteet suunnitelmien indikaattoreiden ja tilastollisten laskelmien määräämistä varten näissä maissa ja vakuumet osoittimien vertailukelpoisuudesta tietyllä tasolla. Komission päätehtävänä on antaa suosituksia tilastollisten laskelmien yhdenmukaistamisesta, kehittää tilaston organisointia ja metodologiaa, kohottaa tilastollisen työn ja taloudellisen analyysin tasoa, luoda yhteinen mittausjärjestelmä, nimistö, luokittelu sekä valmistella SEVin työskentelyelinten tarvitsemat tilastolliset tiedot."

2. A. EZHOV Novyi etap razvitii statistiki v sotsialisticheskikh stranah, Vestnik Statistiki N:o 11/1962 s. 14-17 ja 25-28.

13. Yhteistyö muissa komissioissa

Jo mainittujen komissioiden lisäksi kuuluu SEVin organisaatioon useita muita komissioita, joiden työ ei suunnitelmien koordinoinnin ja tuotannossa erikoistumisen kannalta ole ollut yhtä tärkeitä kuin eräiden peruskomissioiden.

A t o m i e n e r g i a n k ä y t t ä m i n e n r a u h a n o m a i s i i n t a r k o i t u k s i i n : a l a n k o m i s s i o o n a n t a n u t m m . s u o s i t u k s e t e r i k o i s t u m i s e s t a r a d i o a k t i i v i s t e n i s o t o o p p i e n t u o t a n n o s s a s e k ä t e h n y t p ä ä t ö k s e t y d i n t e k n i i k a n k ä s i t e - j a m i t t a v ä l i n e i s t ö n y h d i s t ä m i s e s t ä . E r i k o i s e n t y ö r y h m ä n s u o s i t u k s i a s e u r a t e n o n k o m i s s i o a n t a n u t s u o s i t u k s e n s a r a d i o a k t i i v i s t e n i s o t o o p p i e n k ä y t t ä m i s e s t ä m e t a l l u r g i s e n j a k o n e r a k e n n u s t e o l l i s u u d e n a l o i l l a . E d e l l e e n o n a n n e t t u s u o s i t u k s i a e r i l a i s t e n r a d i o a k t i i v i s t e n a i n e i d e n t u o t a n n o s t a j a k ä y t ö s t ä .

R a k e n n u s t y ö n p y s y v ä k o m i s s i o o n a n t a n u t S E V i n t o i m e e n p a n e v a l l e k o m i t e a l l a e s i t y k s e n " S E V i n m a i d e n r a k e n n u s t y ö n j a r a k e n n u s m a t e r i a a l i n t u o t a n n o n t e k n i l l i s e n k e h i t y k s e n p e r u s t e i s t a v u o t e e n 1 9 8 0 " . M e n e i l l ä ä n o n l a a j a m i t t a i n e n t y ö r a k e n n u s t y ö n k e h i t t ä m i s s u u n n i t e l m i e n k o o r d i n o i m i s e k s i s e k ä r a k e n n u s m a t e r i a a l i n t u o t a n n o n p a r a n t a m i s e k s i . K o m i s s i o o n k ä s i t e l l y t p ä ä o m a s i j o i t u s t e n k o o r d i n o i n t i a v u o s i n a 1 9 6 4 - 1 9 6 5 s e k ä a n t a n u t s u o s i t u k s i a m a a - j a b e t o n i t ö i d e n t ä y d e l l i s e k s i m e k a n i s o i m i s e k s i . S u u r t a h u o m i o t a o n k i i n n i t e t t y s u u n n i t t e l u n o r m i e n y h t e n ä i s t ä m i s e e n .¹

T i e t e e l l i s - t e k n i l l i s e n y h t e i s t y ö n a v u l l a t o i v o t a a n v o i t a v a n p ä ä s t ä s i i h e n , e t t ä e r i m a i d e n k a n s a n t a l o u d e t k e h i t t y v ä t t a s a s u h t a i s e s t i t o i s i i n s a v e r r a t t u n a .² V i i m e a i k o i n a o n a l a n y h t e i s t y ö k o h d i s t u n u t l ä h i n n ä t i e t e e l l i s t e n , t e k n i l l i s t e n j a t u o t a n n o l l i s t e n s a a v u t u s t e n v a i h t o o n s i t e n , e t t ä t o i s i l l e m a i l l e l u o v u t e t a a n e s i m . y r i t y s t e n j a m u i d e n

---

1. A. ALEKSANDROV ma. Vneshniaia Torgovlia N:o 6/1963 s. 15-20.

2. V. SKRUPNIK Nauchno-tehnicheskoe sotrudnichestvo SSSR s sotsialisticheskimi stranami, Vneshniaia Torgovlia N:o 12/1961 s. 28.

rakennuskohteiden rakennussuunnitelmat. Vaihto-ohjelma käsittää myös koneiden ja laitteiden sekä koneistojen tuotantoa varten laadittuja piirustuksia sekä teknologisia ym. asiakirjoja ja tuotantoprosesseja. Edelleen lähetetään spesialisteja tutustumaan muiden maiden kansantalouksien saavutuksiin sekä yhteistyöhön eri aloja varten perustetuissa tieteellisissä tutkimuskeskuksissa sekä suunnitelmia laativissa organisaatioissa.¹

V ä r i l l i s t e n m e t a l l i e n p y s y v ä komissio on kehittänyt maiden välistä työnjakoa samojen peruslinjojen mukaisesti kuin raudan metallurgian pysyvä komissio. Erikoista huomiota on kiinnitetty sinkin tuotantoon Puolassa sekä kuparin tuotantoon eri maissa.

T a l o u d e l l i s t e n k y s y m y s t e n p y s y v ä komissio on keskittynyt SEVin kuudennessatoista ja seitsemännessätoista kokouksessa tehtyjen päätösten toteuttamiseen. Komissio on laatinut mm. ehdotukset tuotannon perustekijöiden selvittämiseksi tutkittaessa SEVin maiden teollisuuden kannattavuutta. Se on myös laatinut selvitykset työn tuottavuudesta hiili- ja öljyteollisuudessa, raudan metallurgiassa, sähkön- tuotannossa, konerakennuksessa, kevyessä ja elintarviketeollisuudessa, kemian, kumi- ja asfaltti- sekä paperi- ja selluloosateollisuudessa.²

Kesällä 1962 perustetun v a l u u t t a - j a f i - n a n s s i a s i o i d e n p y s y v ä n komission tehtävä oli lähinnä valmistella SEVin pankin "Talousyhteistyön kansainvälisen Pankin"³ perustamista sekä pankin perustamiseen liittyvien valuutta-asioiden järjestelyjä.

Keväällä 1963 perustetut muut pysyvät komissiot g e o - l o g i s t a t u t k i m u s t a , e l e k t r o n i t e o l - l i s u u t t a j a r a d i o t e k n i i k k a a v a r t e n ovat vasta toimintansa alkuvaiheissa.

---

1. V. SKRUPNIK Nauchno-tehnicheskoe sotrudnichestvo SSSR s sotsialisticheskimi stranami, Vneshniaia Torgovlia N:o 12/1961 s. 28.

2. A. ALEKSANDROV ma. Vneshniaia Torgovlia N:o 6/1963 s. 15-20.

3. Ks. SEVin pankin perustamisesta ja toimintaperiaatteista ERKKI PIHKALA ma. Taloudellisia Selvityksiä 1964.

Loppulause

Tässä esityksessä ei ole katsottu tarpeelliseksi puuttua eri sosialistimaiden soveltamaan suunnittelukäytäntöön saatikka sitten siihen talousteoriaan, johon näiden maiden noudattama talouspolitiikka perustuu. Tarkastelu on näin ollen supistunut eri komissioiden suorittaman koordinoitavuuden ja tulevaisuudessa tapahtuviksi suunniteltujen, yhteisiä taloudellisia kasvu-suunnitelmia varten laadittujen kehitysohjelmien esittelyksi. Tässäkin muodossa tutkimus toivottavasti on omiaan valaisemaan sitä taloudellista kehitystä, joka tapahtuu sosialistimaissa ja joka kehitys ennen pitkää ulottaa vaikutuksensa sosialistimaiden käymän ulkomaankaupan rakenteeseen ja laajuuteen sekä näiden maiden asemaan maailmantaloudessa.

IVA5a 1965 14066.3
Suomen
Suomen pankin taloustieteellisen
tutkimuslaitoksen
julkaisuja ; D
Pihkala, Erkki
Keskinäisen taloudellisen avun
neuvoston pysyvät komissiot
1996-02-28

**SUOMEN PANKIN
KIRJASTO**

